

สังข์ทอง : จากวรรณคดีสู่การแปรรูปผ่านเพลงในยุคสมัยนิยม

Thai literary epic "Sang Thong" is transformed into contemporary songs

เมณูวารีร์ โอชาพงศ์^{1*}, และ จตุพร เพชรบูรณ์²

Mayawee Ochapong^{1*} and Chatuporn Petchaboon²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

¹ Graduate student, Department of Thai and Applied Thai, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University.

² ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคม วัฒนธรรมและพัฒนามนุษย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² Dr., Department of Society, Culture, and Human Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University.

*Corresponding author, E-mail: 6511120005@email.psu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนของเพลงที่มีเนื้อหาจากวรรณคดีไทยเรื่องสังข์ทองสู่เพลงสมัยนิยม ขอบเขตในการศึกษาเป็นเพลงที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสังข์ทองที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นแล้วเผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2555-2565 เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 เพลง จัดกลุ่มแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือกลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรง และกลุ่มที่อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรง มีจำนวน 2 เพลง ในขณะที่เพลงที่อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง มีจำนวน 8 เพลง ตัวละครที่พบว่ามีการอ้างอิงบ่อยที่สุดคือ รจนา เจ้าเงาะ และพระสังข์หลังถอดรูป การอ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลงมีลักษณะที่น่าสนใจคือ หยิบยกตัวละครที่รู้จักกันดี ผู้ประพันธ์เพลงเล่าเรื่องโดยถ่ายทอดอารมณ์ หรือทัศนคติ ผ่านตัวละครดังกล่าว ด้านการใช้ภาษาในบทเพลงใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย พบการใช้คำสแลงที่นิยมใช้ในกลุ่มวัยรุ่น และคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นร่วมด้วย อนึ่งเพลงที่นำมาศึกษานั้นมักเล่าเนื้อหาตอนหาคู่ ซึ่งเนื้อหาตอนนี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายมาเนิ่นนาน กล่าวได้ว่าวรรณคดีเรื่องสังข์ทองมีการแปรรูปจากตัวบทวรรณคดีดั้งเดิมให้ตอบรับกับผู้ฟังร่วมสมัย

คำสำคัญ: สังข์ทอง, เพลงสมัยนิยม, การแปรรูปวรรณกรรม

Abstract

The purpose of this study is to examine how Thai literary epic "Sang Thong", is transformed into contemporary songs. The scope of the study is songs related to the Thai literary epic "Sang Thong" that were created and published between 2012-2022. A purposive sampling method was used to select 10 songs, which were divided into two groups: those that directly reference events from the epic and those that reference characters in order to enhance the emotions of the songs. The study found that 2 songs

in the group directly referenced events from the epic, while 8 songs in the group referenced characters to enhance the emotions of the songs. The most frequently referenced characters were “Rojana,” “Chao Ngao,” and “Phra Sang.”

The reference to a character in order to enhance the emotion of the song is interesting by the use of well-known characters. The songwriter conveys emotions or perspectives through the characters. The language used in the song is easy to understand and often includes slang words and regional Thai words commonly used by youths. The studied songs typically tell stories about love, which is a popular and longstanding topic. It can be said that the transformation of songs from classical love story “Sang Thong” has been modernized and made them more accessible to a younger generation audience.

Keyword: Sang Thong, Contemporary songs, Literary adaptation

บทนำ

สังข์ทอง เป็นวรรณกรรมที่อยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน เป็นเรื่องที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาอย่างแพร่หลายปรากฏหลากหลายสำนวน แต่เดิมเชื่อว่าเป็นนิทาน ชื่อสุวรรณสังข์ชาดก ที่เล่ากันมาแต่โบราณ และสืบทอดต่อ ๆ กันมา สามารถอ่านได้ทุกเพศทุกวัยเพราะเป็นวรรณกรรมที่ทำให้เกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกหลักศีลธรรมจริยธรรมสอนใจให้แก่ผู้อ่าน นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีผู้ประพันธ์เรื่องสังข์ทองไว้หลายรูปแบบ วรรณกรรมเรื่องสังข์ทองจึงได้รับความนิยมแพร่หลาย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (อินธวัช ปิ่นทอง และคณะ, 2562) สังข์ทองจะปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ทั้งบทละครนอก นิทานแบบเรียน ละคร แม้กระทั่งภาพจิตรกรรมฝาผนัง (วัชรภรณ์ ดิษฐป้าน, 2546)

สังข์ทองสำนวนที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยุติของผู้่านมากที่สุด คือ สังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ หรือ บทละครนอกเรื่องสังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นสำนวนที่มีความไพเราะงดงามมาก ซึ่งพระองค์ทรงนำเค้าโครงเรื่องมาจากบทละครครั้งกรุงเก่า (สุภัค มหาราร, 2547) ซึ่งมีเค้าเรื่องมาจากสุวรรณสังข์ชาดก โดยบทละครนอกสำนวนนี้ แบ่งเป็น 9 ตอน ได้แก่ กำเนิดพระสังข์ ถ่วงพระสังข์ นางพันธุรัตเลี้ยงพระสังข์ พระสังข์หนีนางพันธุรัต ท้าวสามนต์ให้นางทั้งเจ็ดเลือกคู่ พระสังข์ได้นางจนาท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาปลา หาเนื้อ พระสังข์ตีคัล ท้าวศวมิตตามพระสังข์

เรื่องสังข์ทอง ตอนเลือกคู่ เลี้ยงพวงมาลัย นั้นเป็นการแสดงละครนอกแบบหลวง ที่ได้รับการสืบทอดการแสดงโดยตรงมาแต่ครั้งละครหลวงในรัชกาลที่ 2 ผ่านครูอาจารย์ที่เป็นศิษย์จากสำนักต่าง ๆ ที่ร่วมกันถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกรมศิลปากร ได้จัดการแสดงขึ้นครั้งแรก ณ โรงละครศิลปากร (โรงละครเดิม) ในปี พ.ศ.2497 จนถึงปัจจุบันก็ยังได้รับความนิยมนำมาจัดแสดงหลายครั้ง ด้วยเป็นตอนที่เนื้อหามีความสนุกสนาน มีแบบแผน จาริตและ ชื่นเชิงในการเล่น ที่ยึดถือสืบทอดต่อกันมา (อินธวัช ปิ่นทอง และคณะ, 2562)

วรรณคดีสังข์ทอง ได้มีการนำมาสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบของละคร การ์ตูน สถานที่ท่องเที่ยวคติชนเชิงสร้างสรรค์ เช่น วนอุทยานเขานางพันธุรัต หรือแม้แต่บทเพลง ซึ่งมีสื่อเชื่อมโยงกลับมาหาตัวบทวรรณคดีดั้งเดิมทั้งสิ้น การนำวรรณคดีมาสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ

เช่นนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วรรณคดีไทยยังคงอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนในยุคสมัยหลังมากกว่าการเป็นเพียงมรดกของชาติที่รอการเลือนหายไปตามกาลเวลา (วราภรณ์ ปัญญามิ, 2559)

เพลงเป็นวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งที่ใช้ภาษาในการสื่อความหมาย นักประพันธ์เพลง แต่งเพลง เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก เรื่องราวผ่านภาษา ลักษณะของการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงนั้นขึ้นอยู่กับท่วงทำนอง เนื้อหาสาระและรูปแบบที่นำเสนอในการเขียนของนักประพันธ์ เพลงเป็นวรรณกรรมที่ต้องใช้การฟังเป็นหลัก การฟังเพลงต้องฟังทั้งเนื้อเพลงและจังหวะดนตรีจึงจะเข้าใจเนื้อหาของเพลงและสัมผัสถึงจิตใจและอารมณ์ของผู้ประพันธ์ได้ ดังนั้นการประพันธ์เพลงให้เป็นที่นิยมของผู้ฟัง ผู้ประพันธ์ต้องใช้ภาษาที่ดีและจังหวะดนตรีที่เหมาะสม บทเพลงนั้นมักจะมาพร้อมกับความคิดและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรายล้อมตัวกวีหรือผู้ประพันธ์และวิวัฒนาการของเพลงก็ปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา (กรัณฐรัตน์ หัสนำจรงค์ และสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, 2562)

การนำมาวรรณคดีมาสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้ง สร้างสรรค์ใหม่ด้วยศิลปะแบบร่วมสมัย เช่น เพลง สิ่งนี้จึงทำให้วรรณคดีเรื่องนี้ยังคงยืนหยัดอยู่ในฐานะมรดกชิ้นเอกทางวัฒนธรรม และในยุคปัจจุบันได้มีการเผยแพร่เพลงที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับวรรณคดีออกมาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสังข์ทอง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าในกระแสวัฒนธรรมสมัยนิยม วรรณคดีอย่างสังข์ทองได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมไปในทิศทางใดและคนรุ่นใหม่ นำสังข์ทองมาใช้ในการสร้างผลงานเพลงอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทองมาสู่เพลงร่วมสมัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังข์ทอง

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยศึกษาการปรับเปลี่ยนจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทองมาสู่เพลงร่วมสมัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังข์ทองในยุคสมัยนิยมที่สะท้อนมุมมองจากสังคม โดยนำแนวคิดการแปรรูปวรรณกรรมของ จักรกฤษณ์ ดวงพิตรา (2544) กล่าวไว้ว่า การแปรรูปวรรณกรรม คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบนำเสนอของวรรณกรรมจากรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ที่แตกต่างจากเดิมและทันสมัยมากขึ้น

ตัวอย่างเช่น การแปรรูปวรรณกรรมสู่การแสดงละคร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่อง การศึกษาการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เรื่อง เมียน้อย ของ วิภาวรรณ สมุทร์ักษ์ และคณะ (2544) ได้นำกรอบแนวคิดการแปรรูปวรรณกรรมของ จักรกฤษณ์ ดวงพิตรา (2544) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของบทโทรทัศน์มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยการตัดเนื้อหา เพิ่มเนื้อหา เปลี่ยนแปลงเนื้อหาและฉาก เพื่อเพิ่มอรรถรสและดึงดูดคนในยุคปัจจุบันให้อยากชมอยากติดตามมากขึ้น โดยยังคงแก่นเรื่องเดิมไว้ จนทำให้ผู้รับชมติดตามละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อยเป็นจำนวนมาก

ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาเป็นแนวทางการศึกษาวิเคราะห์ บทเพลงไทยสากลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวรรณคดีสังข์ทองว่ามีปรับเปลี่ยนในลักษณะใด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวรรณคดีสังข์ทองโดยคัดเลือกจากเพลงไทยสากลที่มีการเผยแพร่ทาง Youtube ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2565 วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 10 บทเพลง ได้แก่ 1) เพลง รจนา (ทอม ดันดี) 2) เพลง รจนา (นิตา ลลดา) 3) เพลง รจนา (ไททศมิตร) 4) เพลง ต้าวเงาะจำ (แป้งรำ คีวนารี) 5) เพลง รจนา กับเงาะ (วงสไป) 6) เพลง เจ้าเงาะ (กานต์ ทศน Ft. กวาง จิรพรรณ) 7) เงาะป่าหลงเขา (วงกลาง) 8) เพลง รชนี (แบม วิภาวี) 9) อยากเป็นรจนา (ศิรินทรา นียากร) 10) รจนาลาบ้าน (แอน อรดี) และตัวบทจากวรรณคดีสังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ด้วยการอ่านตัวบทวรรณคดีสังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) อย่างละเอียด และอ่านตัวบทเพลงจำนวน 10 เพลง อย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจตัวบททั้งหมดอย่างถ่องแท้ เปรียบเทียบเนื้อเพลงจำนวน 10 เพลง กับตัวบทวรรณคดีสังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) จากนั้นพิจารณาจากตัวบทวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ถึงเพลงที่ถ่ายทอดเนื้อหาจากวรรณคดีและเพลงที่หยิบยกบทบาทตัวละครมาแล้วเรื่องที่สะท้อนมุมมองจากสังคมผ่านบทเพลงในยุคสมัยนิยม จากข้อมูลข้างต้นสามารถจำแนกกลุ่มการวิเคราะห์ได้จำนวน 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรง และ 2. กลุ่มที่อ้างอิงตัวละครที่เสริมอารมณ์ของเพลง โดยนำแนวคิดการแปรรูปวรรณกรรมของ จักรกฤษณ์ ดวงพิตรา (2544) มาเป็นแนวทางการวิเคราะห์การแปรรูปวรรณคดีสังข์ทองสู่เพลงสมัยนิยมและวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษา นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีสังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) และเนื้อหาของเพลงจำนวน 10 เพลง พิจารณาจากภาพรวมพบว่าการเชื่อมโยงระหว่างตัวละครหลัก “รจนา” มีเนื้อหาอ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรงตามตัวบทวรรณคดีสังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ในตอนพระสังข์ได้นางรจนา และการกล่าวถึงเรื่องราวจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง โดยนำเอาบทบาทของตัวละครหยิบยกมาเชื่อมโยงกับอารมณ์ ความรู้สึก สะท้อนมุมมองสังคมและความรักที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวัน มาเสริมอารมณ์ของเพลงโดยยกบทบาทตัวละครมาใช้เพื่อให้มีอารมณ์สเพิ่มมากขึ้นในยุคสมัยนิยม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรง จำนวน 2 เพลง ได้แก่ 1) เพลง รชนี (แบม วิภาวี) 2) เพลง รจนาลาบ้าน (แอน อรดี)

2. กลุ่มที่อ้างอิงตัวละครที่เสริมอารมณ์ของเพลง จำนวน 8 เพลง ได้แก่ 1) ต้าวเงาะจำ (แป้งรำ คีวนารี) 2) เพลง รจนา (ทอม ดันดี) 3) เพลง รจนา กับเงาะ (วงสไป) 4) เพลง รจนา (นิตา ลลดา) 5) เพลง เจ้าเงาะ (กานต์ ทศน) 6) เพลง เงาะป่าหลงเขา (วงกลาง) 7) เพลง อยากเป็นรจนา (ศิรินทรา นียากร) 8) เพลง รจนา (ไททศมิตร)

1. กลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องสังข์ทองโดยตรง

เพลงในกลุ่มนี้คือเพลงที่มี “รจนา” เป็นตัวละครหลัก เพลงในกลุ่มนี้มีการอ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรงตามตัวบทวรรณคดีสังข์ทอง ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) มีการกล่าวถึงเนื้อหาในตอน พระสังข์ได้นางรจนา จำนวน 2 เพลง ได้แก่ 1) เพลง รชนี (แบบ วิภาวี) 2) เพลง รจนาลาบ่าน (แอน อรดี) รายละเอียดดังต่อไปนี้

เนื้อหาเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดี	เนื้อเรื่องในวรรณคดีสมัย ร.2
กลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องสังข์ทองโดยตรง	
<p>ตัวอย่างที่ 1 เนื้อเพลง : เพลง รชนี (แบบ วิภาวี)</p> <p>“รจนาไม่เคยรักใครแต่รจนารักเงาหมดใจ ทิพากรส่องรูปข้างใน มองเห็นเนื้อทองที่ส่องอำไพ รจนาไม่เคยรักใครแต่รจนารักเงาหมดใจ” (แบบ วิภาวี, 2564)</p> <p>วิเคราะห์</p> <p>การเลือกถ่ายถอดในมุมมองของ รจนา อาจเป็นเพราะผู้แต่งเห็นว่า รจนาในความคิดของคนทั่วไปเป็นนางเอกที่รักเดียวใจเดียว มีความรักที่บริสุทธิ์ มีสิทธิ์เลือกคู่ครองของตนเอง ไม่เหมือนวรรณคดีเรื่องอื่นที่ ตัวเอกผู้หญิงไม่สามารถเลือกคู่ครองของตนเองได้ เห็นได้จากท่อนที่ว่า “รจนาไม่เคยรักใครแต่รจนารักเงาหมดใจ ทิพากรส่องรูปข้างใน มองเห็นเนื้อทองที่ส่องอำไพ” และ “ร้อยมาลัยจากดวงใจจิตนั่งคิดพิณิจมอหายอดชายเป็นร้อยเป็นพันผ่านมาผ่านไป” แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นของเพลงนี้ คือ ลักษณะนิสัยของนางรจนาที่รักใคร่รักจริงและการจะคู่ครองต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจนกว่าจะเจอคนที่รัก</p>	<p>เนื้อเรื่องย่อ ตอน พระสังข์ได้นางรจนา</p> <p>ท้าวสามนต์เชิญให้เจ้าชายต่างๆ มารวมตัวกัน นางรจนาก็ไม่เลือก ท้าวเธอปาวประกาศให้ชายทั้งแผ่นดินมาชุมนุมกัน นางรจนาก็มิได้สนใจเลือกผู้ใด ท้าวเธอกริ้วจึงประชดว่าให้นำตัวเงาป่ามา พระสังข์ในคราบของเงาป่าเมื่อเห็นหน้านางรจนาก็รักจึงตั้งจิตอธิษฐานให้นางรจนามองเห็นรูปทองชั้นในและนี้รักกตน เทพซีกนำให้นางเห็นรูปชั้นนั้นจึงเสี่ยงพวงมาลัยไปให้เจ้าเงา</p> <p>(พระราชนิพนธ์ บทละครนอก ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2561)</p>
<p>ตัวอย่างที่ 2 เนื้อเพลง : รจนาลาบ่าน (แอน อรดี)</p> <p>“รจนาน้ำตานองหน้า เมื่อได้ยินคำ ปัญหาพระบิดาให้ออกจากวัง บ่ต้องการเขยคน เขยๆ ตระกูลต้อยต่ำ อับอายคนเขาเหยยหยันได้เขย ตัวดำซำยังบ้ำไบ้ ลูกบุญบ่หลายบ่ได้แทนคุณเลี้ยง มา ขอไปอยู่ไร่ปลายนา</p>	<p>เนื้อเรื่องย่อ ตอนพระสังข์ได้นางรจนา :</p> <p>หลังจากที่นางรจนาเสี่ยงพวงมาลัยเลือกเจ้าเงาเป็นสามี ทำให้ท้าวสามนต์โกรธมากที่เชิญหน่อ กษัตริย์มาก็ไม่เลือก นางกลับเลือกเจ้าเงาป่าด้วยความอับอายจึงขับนางและเจ้าเงาออกจากวัง ปลุกกระท่อมและไล่ทั้งสองให้ไปอยู่กระท่อมปลาย นางรจนาแม้จะห่วงพ่อแม่ หากเมื่อถูกขับก็ออกจากวัง (พระราชนิพนธ์ บทละครนอก ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2561)</p>

กับสามีที่ใครเกลียดชัง ถึงใจนั้นห่วงพอกับแม่แค
ไหนก็ตามวันนี้ขอไปตามทาง ไม่ตายสักวันจะมา
แทนคุณ”

(แอน อรดี, 2564)

วิเคราะห์

เห็นได้จากท่อน “ขอไปอยู่ไร่ปลายนา กับ
สามีที่ใครเกลียดชัง ถึงใจนั้นห่วงพอกับแม่แค
ไหนก็ตาม วันนี้ขอไปตามทาง ไม่ตายสักวันจะมา
แทนคุณ” และ “ลูกขออยู่น่าเงาะป่าจนกว่าชีวา
ลูกยาดับสูญ” แสดงให้เห็นว่า การเลือกถ่ายทอด
ให้นางรจนายอมออกจากวังเพราะความรัก ยิ่งทำ
ให้นางรจนาคือคนที่เชื่อมั่นในความรักของตน
มาก ๆ ยอมสละความสะดวกสบายไปใช้ชีวิต
ลำบากที่กระท่อมปลายนา

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะจากทั้งสองเพลง พบประเด็นร่วมที่เด่นชัดที่สุดเป็นความรักที่จริงใจของ
รจนา เหตุการณ์ทุกอย่างที่อ้างอิงมาจากตัวบทวรรณคดี ทั้งสองเพลงมีเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน โดยเพลง
รชนี (แบบ วิภาวี) เรื่องราวในวรรณคดีจะเกิดขึ้นก่อน โดยกล่าวถึงตอน พระสังข์ได้นางรจนา ส่วนเพลง
รจนาลาบ้าน (แอน อรดี) เป็นผลจากเรื่องราวต่อเนื่องมาโดยกล่าวถึงตอน รจนาลูกขับ แม้ว่าทั้งสองเพลง
จะไม่ได้กล่าวถึงเหตุการณ์เดียวกัน แต่ก็มีมีความต่อเนื่องกันสามารถเข้าถึงอารมณ์ความรักของรจนาออกมา
ได้อย่างชัดเจน

2. กลุ่มที่ใช้อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง

ใจความสำคัญของเพลงเหล่านี้เป็นการนำชื่อตัวละครมา “เปรียบเทียบ” เพื่อเข้าถึงความรู้สึกของเพลง
ได้มากขึ้นโดยไม่มีเหตุการณ์การณ์ใดตามวรรณคดีที่ชัดเจน เพลงในกลุ่มนี้เมื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา
โดยรวมเพียงแค่นำชื่อของตัวละครที่เด่น ๆ ในวรรณคดี มาอ้างอิงเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวที่ถ่ายทอด
ออกมาได้มากขึ้นเท่านั้น จำนวน 8 เพลง ได้แก่ ได้แก่ 1) ตัวเงาะจำ (แป้งรำ คีวนารี) 2) เพลง รจนา
(หอม ดันดี) 3) เพลง รจนากับเงาะ (วงสไป) 4) เพลง รจนา (นิตา ลลตา) 5) เพลง เจ้าเงาะ (กานต์ ทศน)
6) เพลง เงาะป่าหลงเขา (วงกลาง) 7) เพลง อยากรเป็นรจนา (ศิรินทรา นียากร) 8) เพลง รจนา (ไททศ
มิตร)

เนื้อเพลงที่อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์	วิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาของเพลง
กลุ่มที่ใช้อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง	
<p>ตัวอย่างที่ 1 เนื้อเพลง : เพลง ตัวเงาเงาจำ แบ่งรำ คิวนา รี เจ้าเงารูปชั่วตัวดำ แต่ไม่เคยทำให้ใจเจ็บซ้ำ คงดีกว่าที่หล่อแล้วเอาแต่ทำให้เสียน้ำตา รอดันรอความรัก ที่ดีต่อใจและเห็นค่า เป็นเจ้า รจนา มองหาแค่รักจริง กลัวฉันทัวจริง ๆ ก็เลยไม่กล้าจะรักใคร กลัวหุ่เม หมดใจ ต้องกลายเป็นคนที่โศกา รอดันรอความรัก ที่ดีต่อใจและเห็นค่า เป็นเจ้า รจนา มองหาแค่รักจริง (แบ่งรำ คิวนา, 2564)</p>	<p>จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า ตัวผู้เล่าเปรียบเทียบกับเรื่องราวในวรรณคดีว่า ไม่กล้ารักใครเพราะกลัวตัวเองจะเสียใจ ขอให้ดาวส่งคนที่ดีมาให้ขอคนที่รักเดียวใจเดียวไม่เปลี่ยนแปลง มีการเปรียบเทียบว่า เจ้าเงารูปชั่วตัวดำ แต่ไม่เคยทำให้ใจเจ็บซ้ำ คงดีกว่าที่หล่อแล้วเอาแต่ทำให้เสียน้ำตา รอความรักที่ดีและกล่าวว่า ตัวเองเป็นรจนา มองหาแค่ความรักจริง</p>
<p>ตัวอย่างที่ 2 เนื้อเพลง : เพลง รจนา - นิตา ลลดา อยากมีสิทธิ์เลือกใครตั้งรจนา เหล่าเจ้าชายต่างมารอรับเอาพวงมาลัย จะเจ้าชายหรือเงาคนที่ตรงกับใจ ได้มีสิทธิ์เลือกใครเลือกคนที่ต้องการใจที่ยังไม่มีใคร มันเลยคิดได้เรื่อยเปื่อย แคฝันลมลมเท่านั้น นั่งดูละครตอนเช้าก็คิดอิจฉาในใจอิจฉาเจ้าหญิงองค์นั้น ที่มี คนมารอให้เลือกไป (นิตา ลลดา, 2562)</p>	<p>จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า เป็นเพลงที่เล่าเกี่ยวกับความรักของผู้หญิงคนหนึ่งที่ยังอยากมีสิทธิ์เลือกเหมือนนางในวรรณคดีนั้นก็คือรจนามีสิทธิ์เลือกคู่ครองได้สมตั้งใจปรารถนาโดยได้รับการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบทเพลง เนื้อหาเรื่องราวของบทเพลงรจนาอธิบายเกี่ยวกับความรักของหญิงสาวที่ต้องการมีคู่ครองที่เหมาะสมและ สามารถเลือกได้เหมือนนางในวรรณคดีนั้นก็คือนางรจนาที่สามารถเลือกคู่ครองได้ตามใจชอบของตนเองและมีสิทธิ์เลือกเหมือนนางรจนาและอยากเลือกหลาย ๆ คนเพื่อหาคนที่ดีที่สุดให้กับชีวิต ถึงแม้ตัวเองจะไม่ได้สวยและรูปร่างงามเหมือนรจนาแต่ก็อยากมีคู่ครองที่เป็นดังพระสังข์ จุดเด่นของบทเพลงรจนา คือ การที่เพลงได้แสดงออกถึงความเป็นไทยเกี่ยวกับนางในวรรณคดีไทย อีกทั้งเนื้อเพลงยังได้สื่อถึงความรักที่ทุกคนล้วนอยากเป็นคนที่มีสิทธิ์เลือกแต่ไม่มีใครอยากเป็นคนที่ไม่โดนเป็นตัวเลือก เพราะว่าจะอาจจะได้รับความผิดหวังกลับมาแต่เมื่อคนที่ถูกเลือกแล้วก็อยากจะทำให้คู่ครองกันไปตลอดไม่อยากให้เลิกจากกันนั่นเองเหมือนกับคู่ของรจนาและพระสังข์ในวรรณคดีไทยทำให้เพลงโด่งดังและติดหูของผู้ฟังเป็นจำนวนมาก</p>
<p>ตัวอย่างที่ 3 เนื้อเพลง : เพลง รจนา - ทอม ดันดี รจนารุ่นเก่าเธอชอบเจ้าเงา รจนารุ่นใหม่เธอชอบเพลงร็อค ชอบสามช่าลาติน เธอชอบดินชอบแดนซ์ รจนารุ่นเก่าเธอ เลือกเจ้าเงา เพราะเธอเห็นความดีซ่อนอยู่ภายใน รจนารุ่นใหม่ชอบ</p>	<p>จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า เพลงนี้มีเนื้อหาเปรียบเทียบกับปัจจุบันกับอดีต มีการประชดประชันระหว่าง รจนาส้มยี่เก่า คือ ผู้หญิงในยุคก่อนจริงใจไม่ดูคนที่ภายนอก เธอเลือกเจ้าเงาเพราะเธอเห็นความดีซ่อนอยู่ภายใน ต่างจากรจนาส้มยี่ใหม่ คือ ผู้หญิงในยุค</p>

<p>ปัจจัยทรัพย์สิน เออเอ็งเออเอ็งเออเอ้อเอ็งเอย เงาะก็เงาะได้เลยแต่ต้องมีเงิน (ทอม ดันดี, 2558)</p>	<p>ปัจจุบันคือรณาสมัยใหม่ สนใจแค่ทุนนิยม สิ่งของ เงินทอง ถึงหน้าตาไม่ดีแต่มีเงินก็จะได้คนรักไปครอบครองเงาะเพราะเธอเห็นความดีซ่อนอยู่ภายใน</p>
<p>ตัวอย่างที่ 4 เนื้อเพลง : เพลง รรณา – ไททศมิตร ฉันทันแค่เงาะป่า (ฮ้าฮา) และบัดนั้นรรณาเลือกคู่อยู่ที่กรุงสามล คนมากมายแห่มาเป็นพยาน เป็นตำนาน เป็นนิทาน เรื่องเล่าขานเรื่องความรัก แต่ความจริงก็มักไม่ได้สมดังใจหวัง รรณาหยิบพวงมาลาสุมหสาสามี ชั่วอดีตใจหันใดไม่คิดไม่ฝันจะเป็นอย่างนี้ เธอยืนมาลัยให้กับมัน รรณาเธอเลือกเขา รรณาไม่เลือกเรา โอ้รรณา รรณาเธอรักเขา รรณาไม่รักเรา โอ้รรณา (ไททศมิตร, 2563)</p>	<p>ลักษณะเนื้อหาของเพลงนี้เน้นไปทางการแสดงอารมณ์เสมือนตัวละครจากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า ตัวผู้เล่าในเพลงเปรียบเทียบกับตัวเองว่าหน้าตาไม่ดีตัวเองก็เป็นเงาะป่าเช่นกัน ทั้งพยายามทำความดี เหมือนพระสังข์แต่ก็ไม่สมหวังในความรัก เรื่องราวในวรรณคดีตอนเสียดยพวงมาลัย มีการเปรียบเทียบว่า ตอนที่รรณาเลือกคู่อยู่ที่กรุงสามล คนมากมายแห่มาร่วมเป็นพยานเป็นตำนาน เป็นนิทาน เป็นเรื่องเล่าขานเรื่องความรัก แต่ความเป็นจริงในชีวิตปัจจุบันแล้วมักไม่ได้เป็นสมดังใจหวังเหมือนในวรรณคดี อารมณ์ในเพลงรู้สึกถึงความน้อยเนื้อต่ำใจว่าตัวเองก็เป็นเงาะป่าในชีวิต ชีวิตจริงไม่เหมือนในวรรณคดีสุดท้าย เขาก็ไปเลือกคนอื่น</p>
<p>ตัวอย่างที่ 5 เนื้อเพลง : เพลง รรณากับเงาะ – วงสไป แม่นางรรณา เธอมีวลุ่มหลงกับเงาะรูปร่าง แต่อย่างไร ก็ตาม พี่ไม่ประนาม ว่าเธอนั้นเลว จะขอเป็นคน ที่จมอยู่ในป่าเหว กลางแสงไฟ และเสียงเพลง ที่ร้อนระอุ ค่อยแผ่วหัวใจ... ถึง พี่ ไม่ค่อยหล่อ แต่ขอ บอกน้องรรณาน้อ. พี่ยัง รูปหล่อ กว่าเงาะ (วงสไป, 2562)</p>	<p>ลักษณะเนื้อหาของเพลงนี้จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า เพลงนี้มีเนื้อหาเปรียบเทียบระหว่างตนเองกับเงาะ นางรรณาในเพลงคือผู้หญิงที่ตนเองหมายปอง สุดท้ายก็ไปรักคนอื่นที่ไม่ใช่ตน และยังมีเปรียบเทียบว่าตนเองยังมีความหล่อมากกว่าเงาะป่าเสียอีก</p>
<p>ตัวอย่างที่ 6 เนื้อเพลง : เพลง เจ้าเงาะ – กานต์ ทศน และกวาง จิรพรรณ) ช) รูปร่างเป็นเงาะที่ดูน่าซึ้ง แต่ใจของฉันทันงามดังสังข์ทอง โอ้ แม่นวลน้องได้โปรดช่วยมองกันที่หัวใจ โอ้เรื่องเจ้าผู้พี่ก็ไม่ เคย โอ้แม่ทราชมเขยโปรดจงไว้วางใจ มอบพวงมาลัยให้พี่ได้ไหม แม่รรณา ช) งามอย่างเทพธิดา ที่ลงมาจากฟ้าฉันทันก็เลยเป็นหมาที่เท่า เครื่องบิน มีแต่ใจรักจริง พี่ไม่กลอกไม่กลิ้ง ขอเพลงแม่ยอด หญิงให้โอกาสที่</p>	<p>ลักษณะเนื้อหาของเพลงนี้จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า เพลงนี้มีเนื้อหาแสดงถึงการแอบรักคนที่สวยอย่างกับนางฟ้า เกินเอื้อมที่จะไขว่คว้าเหมือนกับพระสังข์ที่รักนางรรณา เปรียบเทียบว่าตนเองมีหน้าตาไม่ดีแต่จิตใจดีเหมือนสังข์ทอง ต้องการโอกาส ถึงจะไม่หล่อไม่รวย แต่ก็พร้อมที่จะเป็นคู่ครองให้</p>

<p>ญ) แม้ไม่หล่อไม่รวย เงินไม่มีเป็นแสน แต่ก็พร้อมควงแขน เป็นแฟนให้เธอ (กานต์ ทศน และกวาง จิรพรรณ, 2565)</p>	
<p>ตัวอย่างที่ 7 เนื้อเพลง : เพลง เงาะป่าหลงเขา – วงกวางกลาง ฉันแค่เด็กบ้านนอกอยู่แต่ในป่าในเขา คงไม่มีใครเอา หรอกเด็กตลาด ตัวก็ดำแสนดำอยู่เหมือนเงาะป่าหลงเขา วาสนาของเรา คงไม่คู่ควรกับเด็กตลาด เที่ยวหยบ เที่ยวช้อน เพราะมีปมด้อยเรื่องหน้าตา เพื่อนหลายคนเขาบอกว่า ญเหมือนเงาะป่าหลงเขา (วงกวางกลาง, 2559)</p>	<p>ลักษณะเนื้อหาของเพลงนี้ จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า เพลงนี้มีเนื้อหาแสดงถึงการเปรียบเทียบตนเองว่ามีผิวสีดำนเหมือนเงาะป่า เป็นแค่เด็กบ้าน ๆ อาศัยอยู่ในป่า และมีปมเรื่องหน้าตา คนรอบข้างก็มักจะนิยามตัวเขาว่าเป็นเหมือนเงาะป่าหลงเขา เพราะสีผิวไม่ขาวเหมือนคนในตลาด ในเรื่องความรักเห็นคนอื่นเดินกันเป็นคู่แต่ตนทำได้แคยืนดู แสดงความน้อยเนื้อต่ำใจในตอนท้ายว่า คงไม่มีใครเอา หรอกเด็กตลาด หลาดเป็นภาษาไทยถิ่นใต้มาจากคำว่าตลาด</p>
<p>ตัวอย่างที่ 8 เนื้อเพลง : เพลง อยากรับเงิน – ศิรินทรานิยากร อยากรับเงิน เกิดมาไม่มีสิทธิ์เลือกคู่ เรื่องสังข์ทองที่ดู ในทีวี เมื่อตอนเลิกงาน. อยากรับเงิน บุญนำพา ได้แฟนรูปหล่อ ถึงนอกรายเป็นเงาะ แต่ข้างใน ไสยปานดารา. ถ้ามันขอได้ อยากรับเงินได้ดังรจนานะ จะได้มีคู่ชิว ทั้งหน้าตา และนิสัยดีดี แต่ในความเป็นจริง ลูกผู้หญิง คือ ผู้โดนเลือก (ศิรินทรานิยากร, 2563)</p>	<p>ลักษณะเนื้อหาของเพลงนี้ จากบทเพลงสะท้อนให้เห็นว่า เพลงนี้มีเนื้อหาแสดงถึงการเลือกคู่เปรียบเทียบว่าอยากมีสิทธิ์เลือกคู่ครองของตนเองเหมือนนางรจนานะในเรื่องสังข์ทองที่ตนชอบดูหลังเลิกงาน ถึงภายนอกจะเป็นเงาะป่าแต่ข้างในมีรูปร่างหล่อเหมือนดารา ถ้ามีสิ่งที่ดีในชีวิตจริงอยากขอเลือกผู้ชายเพราะในความเป็นจริง ผู้หญิงกลายเป็นตัวเอกไม่มีสิทธิ์เลือกคู่ครอง</p>

จากตัวอย่างผลงานเพลงที่ได้ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการแปรรูปวรรณคดี ดังต่อไปนี้

1. การแปรรูปวรรณคดีสังข์ทองสู่เพลงนิยมสมัยใหม่

ผลงานที่ได้ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไปวรรณคดีเรื่อง สังข์ทอง ได้มีบทบาทในฐานะ “แรงบันดาลใจ” มากขึ้น การนำมาสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีกับความคิดจนเกิดเป็นผลงานรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทำให้คนรุ่นใหม่จับต้องได้ เข้าถึงง่าย ได้ช่วยต่อลมหายใจให้วรรณคดีเรื่องสังข์ทองยังคงอยู่กับคนไทยต่อไปแม้ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเฟื่องฟู การผลิตซ้ำของเพลงในวรรณคดี ทำให้เกิดกระแส วัฒนธรรมประชานิยม หรือ Pop Culture คนทั่วไปชื่นชอบ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วัฒนธรรมมวลชน (mass culture) มักเกี่ยวกับความบันเทิง การกีฬา โทรทัศน์ ภาพยนตร์และเพลงสมัยใหม่ (รัชรินทร์ อุดเมืองคำ, 2551 อ้างถึงใน วรางคณา ปัญญาณี, 2559)

จากข้อความข้างต้น จึงมีความชัดเจนว่าบทเพลงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมนี้ และในช่วง พ.ศ. 2559 - 2565 ในปัจจุบันได้มีปรากฏการณ์ “เพลงวรรณคดีไทย” ออกมาสู่โลกออนไลน์จำนวนมาก โดยส่วนมากเกิดจากศิลปินที่สร้างผลงานแล้วเผยแพร่ด้วยตนเองผ่าน www.youtube.com จนได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง บทเพลงเหล่านี้จึงน่าจะเรียกได้ว่าเป็น “เพลงสมัยนิยม” ซึ่งเมื่อพิจารณากระแสสื่อบันเทิงในช่วงเวลาดังกล่าว จะพบว่ามีการใช้งานสื่อ แอปพลิเคชันต่างๆ มีไวรัลเพลงเกิดขึ้น อย่งใน tiktok มีการนำเพลงมาร้องใหม่จนเกิดเป็นกระแสสังคม ตัวอย่างเช่น เพลง รจนานะ ของ นิตา ลลดา ที่มี

ยอดวิวการรับชมใน youtube มากกว่า 31 ล้านวิว กระแสของการนำเอา "ของเก่ามาเล่าใหม่" ของสื่อออนไลน์น่าจะมีผลต่อการสร้างสรรค์บทเพลงในวรรณคดี

การอ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลงโดยนำเอาความรู้สึกที่สามารถเกิดได้จริงในชีวิต รวมไปถึงมุมมองจากเรื่องราวความรักตามตัวละครในเรื่องสังข์ทอง แม้ว่าส่วนใหญ่มีรายละเอียดที่แตกต่างไปจากตัวบทวรรณคดีสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) แต่เนื้อหาภายในบทเพลงก็สามารถแสดงอารมณ์และเน้นย้ำให้เกิดความเข้าใจต่อเพลงได้ดีในบรรดาเพลงที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด มีเพียง 2 เพลงที่มีการอ้างอิงเหตุการณ์ตามตัวบทวรรณคดีโดยตรงเพลงรชนี (แบบมวิภาวี) กับ เพลง รจนาลาบ้าน (แอน อรดี) ในส่วนของกลุ่มเพลงที่ใช้อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง 8 เพลง มีบางส่วนที่เชื่อมโยงกับเรื่องราวจากสังข์ทองอย่างถูกต้อง แม้ว่าบางเพลงจะนำมาเพียงแค่ส่วนเล็ก ๆ เท่านั้น เพลงส่วนใหญ่มักนำบริบทในเรื่องความรัก การมีสิทธิ์เลือกคู่ครองของนางรจนานอกจากนี้ยังพบการเปรียบเทียบนางรจนาน ในเพลง รจนาน ของทอม ดันดี ที่กล่าวถึง รจนานสมัยเก่า เป็นตัวแทนผู้หญิงสมัยก่อน และเปรียบเทียบรจนานสมัยใหม่ คือ ผู้หญิงในยุคปัจจุบัน ซึ่งไม่ได้ตรงตามตัวบทวรรณคดีสังข์ทอง สะท้อนให้เห็นว่าผู้แต่งอาจไม่ได้ต้องการคงตัวบทวรรณคดีไว้ทั้งหมด เพียงแค่ต้องการหยิบประเด็นที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นภาพจำในวงกว้าง ในเรื่องของความรักที่ทุกคนมักมีประสบการณ์ชีวิตทำให้เพลงเป็นกระแสในสังคม มีการผลิตซ้ำในอุตสาหกรรมเพลงอย่างต่อเนื่อง และยังพบการเปรียบเทียบเรื่องหน้าตา เช่น ในเพลง เงาะป่าหลงเขา - วงกางกลาง พบว่าเนื้อความไม่ตรงกับเรื่องราวในวรรณคดีเลย เป็นการแต่งเรื่องขึ้นใหม่ทั้งหมดโดยใช้ชื่อตัวละครมาประกอบสร้างเท่านั้นแม้ว่าในเนื้อหาก็จะมีการอ้างอิงชื่อตัวละครเงาะป่า ในท่อน “ตัวก็ดำแสนดำอยู่เหมือนเงาะป่าหลงเขาว่าสนาของเราคงไม่คู่ควรกับเด็กหลาน” เพลงนี้จึงน่าจะสร้างขึ้นมาจากจินตนาการของผู้แต่งที่มีประสบการณ์ร่วมกับพื้นความรู้เกี่ยวกับสังข์ทองที่มี และต้องการให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการทางอารมณ์ร่วมได้อย่างรวดเร็วเมื่อได้ฟังเพลง การนำชื่อตัวละครและผลของเหตุการณ์มาประกอบสร้างความรู้สึกเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้อารมณ์ความรู้สึกของเพลงเด่นชัดโดยไม่ได้เชื่อมโยงกับตัวบทวรรณคดี

การวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษา

เพลงที่แต่งขึ้นมีความหลากหลายทางแนวดนตรี ทั้งเพลง ไทยสากล เพลงร็อค เพลงเพื่อชีวิต หรือแม้แต่มิ-ton แรปเข้ามาเสริมให้มีความโดดเด่น เครื่องดนตรีที่ใช้ก็มีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล คำร้องมีการใช้คำสลับภาษาปากและภาษากวี ปะปนกัน ลักษณะการร้องมีบางท่อนที่ยังใช้การเอื้อนเอ่ยผสมกับการร้องแบบสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังพบการใช้ศัพท์วัยรุ่นในเพลง สื่อให้เห็นว่าผู้แต่งต้องการให้เกิดความทันสมัย สมัยใหม่จึงเลือกคำวัยรุ่นมาใช้ เช่น ตัวอย่างกลุ่มเพลงในอ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง ในเพลง ตัวเงาะจำ คำว่า ตัว เป็นคำแสลงที่ใช้ในกลุ่มวัยรุ่น ที่แผลงมาจากคำว่า เจ้า คำสรรพนามที่หลากหลายระดับ เช่น เธอ เจ้า ชั้น เรา สื่อให้เห็นว่ามีการผสมผสานระหว่างภาษาต่างระดับ และยังพบการใช้ภาษาถิ่นใต้ในเพลง เงาะป่าหลงเขา ของ วงกางกลาง เช่น คำว่า หยบ แปลว่า ซ่อน และ คำว่า เด็กหลาน คำว่า หลาด เป็นภาษาไทยถิ่นใต้มาจากคำว่า ตลาด

ภาพรวมมีการกล่าวถึงการเชื่อมโยงกับตัวละครจากเรื่องราววรรณคดีสังข์ทอง โดยนำเอาบทบาทของตัวละครเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และเพลงที่ผู้วิจัยนำมาเป็นขอบเขตการศึกษา มีส่วนกล่าวถึง วรรณคดีสังข์ทอง ตอนเลือกคู่ รจนานเสียดวงมาลัย เป็นส่วนใหญ่ ใจความสำคัญของเพลงส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ กลุ่มที่ใช้การอ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ กระทำโดยการ

นำชื่อตัวละครมา เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดความลึกซึ้งและให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทองเป็นที่โด่งดังและผู้คนรู้จักเป็นจำนวนมาก เพลงในกลุ่มนี้มักพูดถึงแง่มุมเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ในเรื่องความรัก การเลือกคู่ชีวิต ด้วยเหตุผลดังกล่าว อาจเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้มีการแต่งเนื้อเพลงให้เข้ากับยุคสมัยโดยใส่กลิ่นอายความเป็นวรรณคดีไทยร่วมด้วย จึงทำให้ผู้คน เข้าถึงอารมณ์ของเพลงที่สื่อออกไปได้มากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

แม้เวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน วรรณคดีเรื่องเรื่องสังข์ทอง ก็ยังไม่ได้เลือนหายไปตามกาลเวลา ยังมีการผลิตซ้ำที่เกี่ยวข้องในวรรณคดีเรื่องนี้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมากมาย โดยเฉพาะเพลง และในยุคสมัยใหม่ที่เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพล เพลงสมัยนิยมเป็นภาพสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดเลยว่า สังข์ทองยังเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานต่าง ๆ อีกมากมาย และมีเสน่ห์ที่น่าหลงใหล เพลงที่แต่งขึ้นมีความหลากหลายทางแนวดนตรี ทั้งเพลง ไทยสากล เพลงร็อค เพลงเพื่อชีวิต หรือแม้แต่มีท่อนแร็ปเข้ามากลางเพลง คำร้องมีการใช้คำสลับระหว่างคำในยุคสมัยใหม่กับสมัยกวี มีการใช้คำสแลงและภาษาถิ่นได้ร่วมด้วย ถึงแม้ในเพลงสมัยนิยมจะไม่ได้พูดถึงทุกฉากทุกตอนในวรรณคดีสังข์ทอง แต่ตอนที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก คือ ตอนหาคู่ วิชาเสี่ยงพวงมาลัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันธวัช ปิ่นทอง และคณะ (2562) กล่าวว่า ความแพร่หลายของวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองตอนหาคู่เป็นตอนที่ ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบของนิทานชาดก และ ในการแสดงละครนอก มีความสนุกสนาน จึงเข้าถึงคนได้มาก

สังคมไทยอยู่ด้วยกันอย่างกลมกลืนเป็นการหยิบยกมาเป็นส่วนหนึ่งของเพลงจึงเป็นเรื่องที่จับต้องได้ง่าย แง่มุมในเรื่องความรักของนางรจนา การเลือกคู่ชีวิต ยังคงปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในเนื้อหาเพลงให้ผู้คนได้นึกถึง เนื่องจากการเลือกคู่ครองในวรรณคดีสังข์ทอง มีความโดดเด่นเพราะรจนามีสิทธิ์เลือกคู่ครองของตนเอง วรรณคดีเรื่องอื่นตัวละครเอกผู้หญิงไม่สามารถเลือกคู่ครองของตนเองได้ สะท้อนสังคมในอดีตให้เห็นได้อย่างเด่นชัดว่ามีสังคมแบบปิตาธิปไตย ในทางกลับกันในสังคมไทยปัจจุบันก็ยังหลงเหลือความเป็นปิตาธิปไตยอยู่ คือ การเลือกคู่ผู้ชายต้องมาสู่ขอผู้หญิงตามธรรมเนียมของไทย เนื้อหาเพลงวรรณคดีเรื่องสังข์ทองที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าวรรณคดีเรื่องสังข์ทองยังคงเป็นวัตถุดิบสำคัญ ทำหน้าที่เสมือนแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน การแปรรูปวรรณกรรมโดยสร้างสรรค์ผลงานมาสู่เพลงยังคงผลิตซ้ำอยู่ในสังคมปัจจุบัน ยังคงเป็นวรรณคดีที่มีลมหายใจและทรงคุณค่า อยู่ในการรับรู้ของคนไทยมาจนถึงสมัยปัจจุบัน เพียงแค่ปรับเปลี่ยนมาอยู่ในรูปแบบของเพลงและรูปแบบของเนื้อหา มีความทันสมัยนิยมมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าแม้เวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน วรรณคดีสังข์ทองก็ไม่เคยจางหายไปตามกาลเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยนำไปใช้

ผลการวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาการแปรรูปวรรณคดีเรื่องสังข์ทองมาสู่เพลงสมัยนิยมในปัจจุบัน สามารถเป็นตัวอย่งด้านการแปรรูปวรรณคดีไทยในรูปแบบอื่น ๆ และผลการศึกษาศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาด้านการแปรรูปวรรณคดีได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการแปรรูปวรรณคดีเรื่องสังข์ทองในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การนำวรรณคดีเรื่องสังข์ทองมาต่อยอดในการผลิตผลงานในรูปแบบนิยายออนไลน์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรัณท์รัตน์ หัสนำจรงค์ และสุวิวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2562). การใช้วัจนกรรมในเพลงประจำสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 12(3), 86-99.
- จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา. (2544). แพล แปลงและแปรรูปบทละคร. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ธันธวัช ปิ่นทอง และคณะ. (2562). ความแพร่หลายและลักษณะเด่นของละครนอกแบบหลวง เรื่องสังข์ทอง ตอน “เลือกคู่ – ทาปลา” ของกรมศิลปากร. วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิต, 8(2), 1-23.
- พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (2561). พระราชนิพนธ์บทละครนอกในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.
- วางคณา ปัญญาณี. (2559). รามเกียรติ์ : การปรับเปลี่ยนจากวรรณคดีราชสำนักสู่เพลงสมัยนิยม. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(1), 1-32.
- วัชรารณณ์ ดิษฐปาน. (2546). แบบเรื่องนิทานสังข์ทอง การแพร่กระจายและความหลากหลาย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวรรณ สมุทรีรักษ์ และคณะ. (2563). การศึกษาการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เรื่อง เมียน้อย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(5), 33-43.
- สุภัค มหาวารการ. (2547). การแปรรูปวรรณกรรมเรื่องสังข์ทอง (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก.
- Youtube. (2565). เจ้าเงาะ - กานต์ ทศน Ft. กวาง จิรพรรณ [OFFICIAL MV]. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <https://youtu.be/FDLTG-pfUWQ>
- Youtube. (2559). เงาะป่าหลงเขา วงกวางกลาง TMG RECORD [LYRIC AUDIO]. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก https://youtu.be/AqX0_zKkv7s
- Youtube. (2562). รจนากับเงาะ วงสไป. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <https://youtu.be/XLP6nqzLdQM>
- Youtube. (2558). รจนา - ทอม ดันดี (Official Audio). สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <https://youtu.be/OBdA2hsKzIM>
- Youtube. (2564). รจณี - แยม วิภาวี [Lyrics MV]. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <https://youtu.be/nluJzmxnuJc>
- Youtube. (2564). รจนาลาบ้าน - Live คอนเสิร์ต อะไรไม่ดี แต่...แอนออดี. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก https://youtu.be/m0-y1_Rf7pQ
- Youtube. (2563). อยากเป็นรจนา - ศรินทรา นิยากร. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <https://youtu.be/dHvyh6SWxtY>
- Youtube. (2562). รจนา - นิตา ลลดา [LYRICS OFFICIAL]. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <https://youtu.be/9MvldJqQgA0>

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

Youtube. (2563). รจนา - ไททศมิตร[Lyric Video]. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก

<https://youtu.be/q2lunANsTgE>

Youtube. (2564). ต้าวเงาะจำ - แป้งรำ คิวনারี [MUSIC VIDEO]. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก

<https://youtu.be/ooBBt7DqBnw>